

CASA DE LES ALTURES (SEU DEL DISTRICTE)

Adreça: Ronda del Guinardó, 49, 08024 Barcelona

Districte: Horta-Guinardó

Autor: Víctor Argentí Salvadó, arquitecte.

Em presento, soc Víctor Argentí Salvadó, d'ARGENTÍ ARQUITECTES, amb experiència en restauració d'edificis. A l'any 1986 varem reformar i rehabilitar la Casa de les Altures, edifici aïllat situat en un extrem del parc de les Aigües, d'estil neo-àrab i de 2.200 m² construïts.

Els trets principals que definien el casalot eren la llum, la vegetació, el cel i l'aigua. A l'inici era, com tantes altres architectures mediterrànies, una mansió amb pati central, que es protegia de la excessiva llum del sol, amb unes finestres puntuals en façanes i, alhora i homogeniament, a través del pati central cobert amb claraboia; la vegetació de l'edifici consistia en un jardí romàntic a l'eix de la façana principal i un altre, encara existent, a la de ponent; de dia el sol del cel il·lumina tot l'edifici. De nit, els estels i la lluna, es reflecteixen als estanys d'aigua.

Es reflectien, doncs a l'urbanitzar els terrenys davant de la Casa van desaparèixer els antics jardins a l'estil dels de Granada.

Històricament la Casa de les Altures era un edifici rodejat d'horts i conreus, de masies rurals i dels canals de la Compañía de Aguas que venien de Montcada.

Havien sigut molts anys de abandonament i l'edifici, tal i com el varem trobar al 1986 estava en molt mal estat. Era una ruïna atacada per una vegetació salvatge.

Les primeres decisions per desenvolupar el projecte de restauració van ser:

1. Ordenar les façanes. Les seves obertures, tant geomètriques i ordenades tenien excepcions tant en nombre com en la seva ubicació. Va ser senzill corregir les obertures i retornar al seu estat original.
2. Substituir la claraboia per una altra, més gran que cobris el pati i els passadissos del seu voltant.
3. Buidar el massís de terra del soterrani, just sota el pati per aconseguir l'espai més gran de la Casa, 150 m², per ubicar-hi la Sala d'Actes.
4. Construir una nova escala per accedir a les plantes soterrània, baixa i primera. Concebuda com un espai en sí mateixa, la resolució en un sol material, el ferro l'apropa a les dimensions de l'edifici i alhora és distingeix com un espai gran diferenciat.

5. L'accés a la planta segona és, des de la primera, per dues escales secundàries que arrenquen a la planta baixa.
6. El terrat, sostre de l'edifici, és reconstrueix al màxim de l'altura que li permet la base de les balustrades i així, disposar d'una alçada correcte per la segona planta.
7. Com a la planta soterrània, a la segona també s'enderroca el mur que delimitava el pati interior.
8. S'enderroquen envans, falsos sostres, banys i lavabos i tot el que estava incrustat als diferents espais.

La Casa de les Altures ja estava llesta per ser rehabilitada.

Però, com funcionava la Casa com a residència de la família del Director de la Compañía de Aguas?

Tot l'edifici estava ocupat per peces o estances per a ús d'una família nombrosa i el seu servei. A planta baixa, hi havia les cuines, menjadors, sales d'estar, de música, per fumar i per altres funcions. A la planta primera els dormitoris de la família i els vestidors, els banys i altres serveis. A planta segona, en aquell moment, les golfes van ser els dormitoris i espais per a lavabos i altres estances pel personal de servei.

I a la planta soterrada es trobaven les carboneres, espais per magatzem i planxar la roba de la casa, el rebost i la bodega. La escala d'accés interior era a l'eix central de la cara Nord.

El projecte per la transformació de la Casa en la Seu de la Conselleria del Districte va plantejar que, a part de complir rigorosament el programa de requeriments, era necessari i volíem remarcar clarament el canvi d'escala, de gran habitatge unifamiliar, a edifici públic. I això es va definir, entre d'altres, amb les següents operacions:

1. Tot i que a lo millor els arabescos del pati interior eren policromats, es va decidir pintar de color blanc, com si encalessim tot el conjunt, incloses les baranes metàl·liques. Es van emprar tres matisos de blanc depenent de les parts diferenciades del conjunt del pati.
2. S'unifica el nou paviment de formigó de les zones públiques de l'interior, en substitució d'uns mosaics hidràulics malmesos. El formigó es blanc, està compost per ciment blanc col·locat en peces grans en diagonal i amb juntes de vidre vertical, polit tot en conjunt. Les peces recuperades de mosaic hidràulic es recol·loquen al soterrani formant diverses catifes segons els espais, que queden molt dignificats amb els nous enllumenat, paviment i inclús amb la nova climatització.

Com nova estructura de suport i substitució dels murs de càrrega i els forjats propis, es va crear una estructura metàl·lica de pilars i aspes adossada als murs de càrrega. S'oculten aquestes estructures mitjançant uns envans paral·lels, estucats al foc. Al soterrani es pot apreciar aquesta estructura, sense revestir.

Nova estructura de suport dels corredors al voltant del pati, en voladís des de la crugia paral·lela. Per subratllar aquesta idea constructiva el forjat no toca l'anell d'arcs i pilars.

L'edifici no estava preparat pel canvi a ús públic. Els murs de càrrega i els pilars del pati àrab, tenen un coeficient de treball molt baix. D'aquí els reforços i les substitucions estructurals comentades més amunt.

Aquest problema estructural es fa palès, també, al porxo de la façana principal en planta primera. La sobrecarrega possible de gent, per superfície, col·lapsaria la seva estructura. Aquí la solució no pot ser de substitució, ha de ser de prevenció, perquè s'ha de permetre l'accés per treballs controlats de manteniment.

Els sostres de les plantes baixa i primera s'atiranten mitjançant unes bigues metàl·liques en forma d'aspes, per sota les bigues originals. L'únic en que es va poder intervenir va ser en l'atirament en sentit contrari a la tendència a girar la façana del porxo cap a l'exterior.

Per finalitzar les qüestions estructurals es va construir un cercol de formigó armat en forma de cornisa al voltant de tot l'edifici.

Per acabar de descriure la intervenció que es va fer a l'interior, hem de parlar del tractament dels espais ocupats per despatxos i demés estàncies.

La separació vertical entre ells i amb els passadissos es a través d'unes mampares de vidre, tant vidre fix com les diferents portes. Les altures dels pisos són molt generoses, però massa altes per fer arribar les mampares al sostre. Fan dos metres i mig. Coronant aquestes divisions de vidre i passa una safata metàl·lica amb cablejat de les instal·lacions que serveix a cada despatx.

El paviment dur dels espais públics, quan arriba a les oficines, es converteix en un parquet de fusta, més indicat per espais de treball.

Finalment, es va tancar i protegir la façana principal amb una gran vitrina de vidre creant, d'aquesta manera, uns corredors exteriors que comuniquen els diferents espais entre si, tot recolzant-se en l'estructura externa de la façana.

I és aquí on apareix la única il·luminació nocturna de la Casa de les Altures, que consisteixen en uns punts de llum aeris escampats per tota la façana, donant caràcter i destacant l'edifici del seu entorn.